

**PUOLUSTUSVOIMIEN YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON
VALVONTASUUNNITELMA 2021-2025,
PÄIVITYS VUODELLE 2023**

Sotilaslääketieteen keskus
Erityisasiantuntijayksikkö
Terveysuojelu- ja lääkintätiedustelusektori

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	3
2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA VALVONNAN YLEISET PERIAATTEET.....	4
2.1 Toimintaympäristö ja sen muutokset.....	4
2.2 Valvonnan henkilöstöresurssit	5
2.3 Valvontakohderekisterit ja asiakirjat.....	6
2.4 Valvonnassa käytettävät laitteet, välineet ja menetelmät.....	7
2.5 Tarkastuksen sisältö, tarkastuskertomus ja tarkastukseen käytettävä aika	8
2.6 Etävalvonta	10
2.7 Valvonnasta perittävät maksut	10
2.8 Tukeutumislaboratoriot.....	11
2.9 Osaamisen ylläpito ja kehittäminen	11
3. VIRANOMAISVALVONNAN TOIMEENPANO YMPÄRISTÖTERVEYDEN OSA-ALUEILLA.....	11
3.1 Yleistä	11
3.2 Kohdekohtainen tarkastussuunnitelma ja näytteenotto	12
3.3 Valvonnan riskiperusteisuus ja tasapuolisuus.....	13
3.4 Sisäinen ja ulkoinen auditointi	13
4. SEURANTA JA RAPORTOINTI	14
4.1 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi	14
5. PUOLUSTUSVOIMIEN ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA	14
5.1 Elintarvikevalvonnan valvontakohteet.....	15
5.2 Elintarvikevalvontakohteiden toimintatyyppikohtainen riskiluokitus ja tarkastustiheys	16
6. ELINTARVIKEVALVONNAN TOIMINTATYYPPIKOHTAINEN VALVONTATIHEYS JA VALVONNAN KOHDENTAMINEN.....	16
6.1 Elintarvikehuoneistojen kohdekohtainen valvontasuunnitelma vuosille 2021-2025	16
6.2 Painopistealueet.....	17
6.3 Kenttämuonituksen ja -vesihuollon turvallisuus	17
6.4 Elintarvikevalvonnan tilannekuvan ylläpito ja kehittäminen	18
6.5 Varuskuntaravintoloiden valvonta	19
6.6 Allergeenien hallinta maasto- ja kenttämuonituksessa	19
6.7 Elintarvikevalvonnan valvontaprojektit.....	19

7.	PUOLUSTUSVOIMIEN TERVEYDENSUOJELULAIN MUKAINEN VALVONTASUUNNITELMA.....	20
7.1	Puolustusvoimien terveydensuojelulain mukaiset valvontakohteet	20
7.2	Puolustusvoimien terveydensuojelulain mukaiset tarkastukset.....	21
8.	TERVEYDENSUOJELULAIN MUKAISEN VALVONNAN VALVONTATIHEYS JA VALVONNAN KOHDENTAMINEN.....	21
8.1	Valvontakohdekohtainen valvontasuunnitelma ja tilannekuva.....	21
8.2	Valvontakohteiden riskiluokitus ja kohdekohtainen valvontatarpeen määrittely.....	22
8.3	Kenttävesihuollon valvonta	23
8.4	Terveydensuojelun valvontaprojektit vuonna 2023.....	23
9.	ERITYISTILANTEISIIN VARAUTUMINEN	23
9.1	Ympäristöterveyden erityistilanteet.....	24
9.2	Elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitys ja raportointi	24
10.	YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMAN VOIMASSAOLO JA PÄIVITTÄMINEN	25
11.	LIITTEET	25

1. JOHDANTO

Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on yksilön ja väestön terveyden edistäminen sekä sairauksien ja muiden terveyshaittojen ehkäisy. Puolustusvoimissa (PV) ympäristöterveydenhuollon tavoitteena on varmistaa ja edistää Puolustusvoimien palveluksessa olevien henkilöiden palvelusturvallisuutta kaikissa valmiustiloissa sekä kotimaassa, että (kansainvälisessä) sotilaallisessa kriisinhallinnassa ja -harjoituksissa (KV/SOTKRIHA-toiminta).

Puolustusvoimat vastaa elintarvikelaissa (297/2021) ja terveydensuojelulaissa (763/1994) sille säädetyistä ympäristöterveydenhuollon viranomaistehtävistä. Lainsäädäntö edellyttää, että ympäristöterveydenhuollon toimivaltaisen viranomaisen tulee laatia toimintaansa koskeva riskiperusteinen valvontasuunnitelma.

Tässä Puolustusvoimien valvontasuunnitelmassa on huomioitu ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisesta ohjauksesta vastaavien keskusvirastojen: Ruokaviraston, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) laatima ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2020-2024. Lisäksi suunnitelmassa on otettu huomioon toimialakohtainen ohjeistus: Ruokaviraston julkaisema elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma 2021-2024 sekä Valviran julkaisema valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma vuosille 2020-2024 ja Ruokaviraston ja Valviran julkaisemat muut viranomaisvalvontaa koskevat ohjeet.

Puolustusvoimissa ympäristöterveydenhuollon viranomaisen tehtävistä vastaavat Pääesikunnassa PV:n ylilääkäri ja PV:n ylieläinlääkäri. PV:n ympäristöterveysvalvonnan tehtäviä hoitavat Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen (PVLOGL) alaisen Sotilaslääketieteen keskuksen (SOTLK) Erityisasiantuntijayksikön (ERTY) terveydensuojelu- ja lääkintätiedustelusektorin (TERVTIEDSE) eläinlääkärit sekä merivoimien eläinlääkäri.

PV:n ympäristöterveysvalvonnan järjestelyt, toimivalta ja vastuut on kuvattu hallinnollisissa määräyksissä PVHSMK-PE Elintarvikelain mukainen toiminta ja viranomaisvalvonta

---

puolustusvoimissa, HL428 sekä PVHSMK-PE Terveysturvallisuuden mukainen toiminta ja viranomaisvalvonta puolustusvoimissa, HL429.

PV:n ympäristöterveydenhuollon viranomaistoiminnassa ja -valvonnan suunnittelussa noudatetaan ympäristöterveysvalvonnan laatuksikirjan (HR1184) ohjeistusta ja tavoitteiden asettelua.

Muiden ympäristöterveydenhuollon lakien mm. tupakkalain (549/2016) ja eläinsuojelulain (427/1996) mukaisena viranomaisena PV:n käytössä olevilla alueilla tai toiminnoissa toimii joko kunta, kuntayhtymä tai seudullinen ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA VALVONNAN YLEISET PERIAATTEET

2.1 Toimintaympäristö ja sen muutokset

PV:n ympäristöterveydenhuollon toimintaympäristön muodostavat PV:n johtamassa toiminnassa ja sen terveydenhuoltovastuulla olevien henkilöiden käytössä olevat tilat, alueet ja toiminnot (ml. maasto- ja sotaharjoitukset sekä KV-operaatiot ja -harjoitukset).

PV:n ympäristöterveysvalvonnan piiriin kuuluu normaalioloissa vuosittain noin 40 000 henkilöä ja yli 30 PV:n hallintoyksikköä. Valvonnan piiriin kuuluvia yksittäisiä elintarvike- tai terveydensuojelulain mukaisia toimijoita tai kohteita ovat mm. PV:n joukko-osastojen kenttämuonitusketjun elintarvikehuoneistot, Leijona Catering Oy:n varuskuntaravintolat, valmistus- ja jakelukeittiöt, pysyvät leirialueet, maasto- ja sotaharjoitukset, merivoimien alukset, sotilaskotiautot, sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden (SOTKRIHA) elintarviketoiminta sekä maastoruokailut ja kenttämuonitus. PV:n elintarvike- ja terveydensuojelulain mukaiset viranomaisvalvontakohteet sijaitsevat usein hankalien kulkuyhteyksien päässä ympäri Suomea ja ulkomailla.

PV ympäristöterveyden suunnitelmallinen viranomaisvalvonta perustuu kohteiden riskiluokitukseen, kohteen tai toiminnon valvontahistoriaan sekä keskusvirastojen ohjaukseen (ml. Ruokaviraston painopisteohjaus).

Resurssien kohdentamisessa painotetaan erityisesti Puolustusvoimien päätehtävien tukemiseen liittyvää elintarvikevalvontaa ja ohjausta sekä ympäristöterveydenhuollon järjestämistä poikkeusoloissa. Geopoliittisista syistä vuonna 2022 vilkastuneen kansainvälisen harjoitustoiminnan odotetaan edelleen pysyvän vilkkaana, mikä lisää merkittävästi ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoiden viranomais- ja asiantuntijatehtävien määrää, jota on osittain myös vaikea ennakoitavasti suunnitella.

2.2 Valvonnan henkilöstöresurssit

PV:n ympäristöterveydenhuollon viranomaisvalvonnan tehtävissä työskentelee kahdeksan (8) viranhaltijaa kolmessa eri hallintoyksikössä:

- Ylieläinlääkäri (1) Pääesikunnassa logistiikkaosastolla (PELOGOS),
- Kuusi (6) eläinlääkäriä Sotilaslääketieteen keskuksessa (SOTLK)
- Yksi (1) eläinlääkäri Merivoimien esikunnassa (MERIVE).

Arvioitu ympäristöterveyden viranomaisvalvonnan resurssivaje vuodelle 2023 on kokonaisuutena noin 0,3 htv. PV:n ympäristöterveydenhuollon laskennallinen henkilöresurssi on esitetty taulukossa 1.

Ympäristöterveydenhuollon suunnitelmallisten viranomaistehtävien lisäksi valvontayksikön eläinlääkäreiden tehtäviin sisältyy huomattava määrä asiantuntijatehtäviä kuten mm. koulutustehtävät, eläinlääkintähuollon asiantuntijatehtävät sekä SOTKRIHA- ja KV-harjoitusten bioturvallisuusriskien (Biological Border Protection and Control, BBPC) hallinnan ohjaus- ja suunnittelutehtävät. Nämä tehtävät on määritelty SOTLK:n toimintakäskyssä sekä viranhaltijoiden tehtävänkuvauksissa. Taulukossa 1 koulutus- ja asiantuntijatehtäviin suunniteltu henkilöstöresurssi on esitetty kohdassa "Muut tehtävät".

Taulukko 1. Puolustusvoimien ympäristöterveysvalvonnan henkilöstöresurssit vuonna 2023

Virkanimike	Toimipiste	Elintarvikevalvonta (htv ^{*)}	Terveysturvallisuuden valvonta (htv ^{*)}	Muut tehtävät (htv ^{*)}
PV:n ylieläinlääkäri, ympäristöterveydenhuollon johtava viranhaltija	PELOGOS, Helsinki	0,1	0,1	0,8
eläinlääkäri, valvontayksikön johtaja	SOTLK, 1. Helsinki	0,0	0,0	0,0
eläinlääkäri	SOTLK, 2. Helsinki	0,2	0,1	0,7
eläinlääkäri	SOTLK, Mikkeli	0,2	0,1	0,7
eläinlääkäri	SOTLK, Kouvola	0,2	0,1	0,7
eläinlääkäri	SOTLK, Turku	0,2	0,1	0,7
eläinlääkäri	SOTLK, Jyväskylä	0,2	0,1	0,7
eläinlääkäri	MERIVE, Turku	0,2	0,1	0,7
Yhteensä (htv)		1,25	0,75	5,0

^{*)} Laskennallisesti 1 htv = 200 htp.

2.3 Valvontakohderekisterit ja asiakirjat

Elintarvike- ja terveysturvallisuuslakien mukainen viranomaistoiminta edellyttää toimivaltaiselta viranomaiselta asianmukaista tiedonhallintajärjestelmää.

PV:n ympäristöterveysvalvonta käyttää valtakunnallista ympäristöterveydenhuollon valvontatietojärjestelmää (VATI) varuskuntaravintoloiden, henkilöstöravintoloiden ja sotilaskotiyhdistysten kohteiden valvonnassa. Muiden PV:n valvontavastuulla olevien kohteiden tiedonhallintajärjestelmänä käytetään valvontakohde- ja tarkastustaulukoita (VALTIKKA etl ja tsl). Em. valvontakohdetietoja säilytetään PV:n tietojärjestelmissä ja niitä käytetään myös ympäristöterveysvalvonnan tilannekuvan muodostamiseen ja valvonnan suunnitteluun. PV:n ympäristöterveysvalvonnan viranomais- ja asiantuntijatehtävistä

---

syntyneet asiakirjat arkistoidaan PV:n asiakirjahallintajärjestelmään (PVAH). Erityissuojattavien valvontakohteiden tiedot käsitellään erillisessä suojatussa tietojärjestelmässä.

PV:n ympäristöterveysvalvonta ylläpitää lisäksi rekisteriä PV:n toiminnan kannalta merkityksellisistä kohteista, jotka kuuluvat kunnallisen viranomaisen elintarvike-, terveydensuojelu- tai eläinten hyvinvoinnin ja eläinsuojelun valvontaan.

2.4 Valvonnassa käytettävät laitteet, välineet ja menetelmät

Viralliseen valvontaan käytettäviä menetelmiä ovat mm. valvontakohteen omavalvontajärjestelmän arviointi, tarkastukset, seuranta, henkilöstön haastattelut sekä toimijan mittaustulosten auditointi ja todentaminen viranomaisen omien laitteiden avulla.

Valvontaviranomaisen on seurattava, että toimija korjaa valvonnassa havaitut epäkohdat. Epäkohtien korjaamisesta ja aikataulusta sovitaan toimijan kanssa ja sovitut toimenpiteet sekä toteutuneet korjaukset merkitään valvontadokumentteihin. Tarvittaessa valvontaviranomainen ryhtyy hallinnollisiin pakkokeinoihin epäkohtien korjaamiseksi. Hallinnollisten pakkokeinojen käytön yhteydessä toimijaa kuullaan ennen määräyksen antamista. Kenttämuonituksessa kuuleminen voidaan tehdä suullisesti paikan päällä, mikäli se on harjoitusten lyhytkestoisuudesta johtuen tarkoituksenmukaisinta.

PV:n ympäristöterveysvalvonnassa käytetään PV:n mittausvälineitä. Laitteiden hankinnassa kiinnitetään huomiota laitteen mittaustarkkuuteen ja nopeuteen, laitteen soveltuvuuteen tarkoitukseensa, helppokäyttöisyyteen, taloudellisuuteen sekä laitteista saatuihin kokemuksiin. Myös laitteiden ja menetelmien soveltuvuus kenttäolosuhteisiin sekä huollon ja varaosien saatavuus myös poikkeusoloissa ovat merkittäviä hankintakriteereitä. Mittalaitteet uusitaan hankintasuunnitelman mukaan.

Laitteiden kalibrintikäytännöt on ohjeistettu PV:n ympäristöterveysvalvonnan laatukäsikirjassa sekä toimintaohjeissa.

PV:n ympäristöterveysvalvonta voi teettää tarkastuksia ja niihin liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä myös ulkopuolisilla asiantuntijoilla.

2.5 Tarkastuksen sisältö, tarkastuskertomus ja tarkastukseen käytettävä aika

Puolustusvoimien elintarvikevalvonnan tarkastukset on jaoteltu seuraavasti:

A. Suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset:

Suunnitelman mukainen tarkastus paikan päällä kohteessa toteutettuna, etätarkastuksena (asiakirjatarkastus) tai näiden yhdistelmänä.

- Kohteissa, joihin kohdentuu kaksi tarkastusta vuodessa (Tarjoilu/toiminta 3, riskiluokka 4), toinen vuosittainen tarkastus voidaan tehdä soveltuvin osin etätarkastuksena.

B. Kehotusten ja elintarvikemääräysten noudattamatta jättämiseen liittyvät tarkastukset (pakkokeinot)

Uusintatarkastus, suunnitelmallisella tarkastuksella havaitun epäkohdan korjaamiseksi annetun määräajan noudattamisen varmistamiseksi.

C. Muut tarkastukset:

- Asiakasvalituksen perusteella tehtävä tarkastus (epäilyperusteinen)
- Ruokamyrkytyspäilyn perusteella tehtävä tarkastus
- Muu tarkastus (esim. valvontakäytäntöjen yhdenmukaistamiseksi tehty yhteistarkastus)

Tarkastus sisältää tarkastukseen valmistautumisen, tarkastuskäynnin sekä tarkastuskertomuksen laatimisen. Kaikista viranomaistarkastuksista laaditaan

---

tarkastuskertomus. PV:n ympäristöterveysvalvonnan laatukäsikirjassa on määritelty aikamääreet tarkastuskertomuksen valmistusajaksi.

Tarkastus voidaan siihen soveltuvissa kohteissa suorittaa joko kokonaan tai osittain etätarkastuksena. Tällöin toimijaa haastatellaan etäpalaverissa tai puhelimitse ja omavalvonnan tehdyt kirjaukset tarkistetaan toimijan sähköisestä järjestelmästä, johon PV:n elintarvikevalvonnalla on tunnukset.

Tarkastukseen käytettävään aikaan sisältyy tarkastuksen valmistelu (ml. etätarkastus), tarkastuskäynti, mahdollinen näytteenotto ja tulosten arviointi sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Matkoihin käytettävä aika ei sisälly tarkastukseen käytettävään aikaan. PV:n toimintaympäristölle luonteenomaisten hankalien ja pitkäkestoisten kulkuyhteyksien vuoksi matka-ajat kuitenkin huomioidaan valvonnan resurssien käytön suunnittelussa VALTIKKA taulukoissa.

Tarkastus pyritään tekemään siten, ettei tarkastuskohteelle aiheudu siitä kohtuutonta haittaa. Tarkastaja kuitenkin päättää, mitkä asiat tarkastetaan, vaikka sitä ei voitaisi tehdä täysin haittaa aiheuttamatta. Tarkastuskohteen edustajia pyydetään tarvittaessa esimerkiksi siirtämään tavaroita, avaamaan lukittuja ovia, sammuttamaan tai käynnistämään laitteita ja esittämään tarvittavia asiakirjoja.

Tarkastuskertomuksesta tulee käydä ilmi tarkastuksen peruste, tarkastetut kohteet ja tarkastuksella tehdyt havainnot. Myös ne kohteet tai toiminnot, joita ei tarkastettu, kirjataan tarkastuskertomukseen. Lisäksi tarkastuskertomuksesta tulee ilmetä kohteen edustajan mahdollinen näkemys asiasta sekä mitä on sovittu epäkohtien korjaamisesta ja niiden aikatauluista. Käynti, jota ei ole asianmukaisesti dokumentoitu kuluvan raportointikauden loppuun mennessä, ei ole tarkastus.

Tarkastuskertomus ja muut viranomaisvalvonnan (sekä myös asiantuntijatoiminnan) dokumentit arkistoidaan PV:n asiakirjahallintajärjestelmässä (PVAH) ja asiakirjat liitetään aina arkistoinnin asianumeroon. Viranomais- ja asiantuntijatoiminnan asianumero päivitetään vuosittain ja ympäristöterveydenhuollon laadunhallinnan asianumero 3 vuoden välein.

Vuoden 2023 ympäristöterveysvalvonnan asianumerot ovat:

- 8635/2022, Puolustusvoimien ympäristöterveydenhuollon viranomaistoiminta 2023.
- 2188/2021, Ympäristöterveydenhuollon laadunhallinta.
- 8633/2022, Puolustusvoimien ympäristöterveydenhuollon asiantuntijatoiminta 2023.

Viranomaisen voi käyttää elintarvikkeiden vaatimustenmukaisuuden ja toimijan omavalvonnan toimivuuden todentamisessa useita menetelmiä, kuten tarkastuksia, seurantaa, valvontatutkimuksia sekä näytteenottoa. Omavalvonnan toimivuuden todentamiseksi tehtävän viranomaisnäytteenoton tarve riippuu erityisesti toimijan omavalvonnan toimivuudesta, näytteenoton toteutumisesta sekä tutkimustuloksista. Näytteet tutkitaan PV:ssa sovitulla menetelmällä. Ainoastaan näytteenottoa varten tehtävä käynti, josta ei laadita tarkastuskertomusta, ei ole tarkastus. Tällaista käyntiä ei myöskään kirjata järjestelmään tarkastuksena, vaan ainoastaan näytteenottona.

2.6 Etävalvonta

Puolustusvoimien ympäristöterveysvalvonta on ottanut käyttöön etävalvonnan elintarvikelain mukaisessa viranomaisvalvonnassa. Etävalvonnassa noudetaan Ruokaviraston olemassa olevaa ohjausta. Valvojan tulee arvioida tarkastussuunnitelmaa tehdessään, soveltuuko kyseinen elintarvikehuoneisto etätarkastettavaksi.

Tarkastuskertomukseen kirjataan selkeästi, mitä asioita/tuotteita on tarkastettu ja millä tavalla. Toiminnan hygienian tarkastaminen etätarkastuksilla on teknisesti haasteellista, joten niitä on tärkeää tarkastaa välillä myös paikan päällä toiminnan aikana.

2.7 Valvonnasta perittävät maksut

Puolustusvoimien ympäristöterveyden viranomaisvalvonnasta ei PEOIKOS päätöksen AS17036 perusteella peritä maksua. Päätöksen mukaan maksuttomuus koskee myös Puolustusvoimien ympäristöterveysvalvonnan suorittamaa terveydensuojelulain mukaista valvontaa.

2.8 Tukeutumislaboratoriot

Puolustusvoimien ympäristöterveyden viranomaisvalvonnassa tukeudutaan Ruokaviraston nimeämiin laboratorioihin. Tarvittaessa voidaan valvonnan tukena näytteiden tutkimuksissa käyttää myös kenttäolosuhteisiin soveltuvia pikamenetelmiä ja -testejä sekä laboratorioita, jotka eivät ole Ruokaviraston nimeämiä.

2.9 Osaamisen ylläpito ja kehittäminen

Puolustusvoimien ympäristöterveydenhuollon henkilöstön osaamista ylläpidetään ja kehitetään jatkuvalla kouluttautumisella sekä ympäristöterveyden lainsäädännön ja ohjaavien keskusvirastojen ohjeistusta seuraamalla. Tiedonvaihtoa ajankohtaisista asioista käydään säännöllisesti valvontayksikön sisäisissä palavereissa sekä eri viestijärjestelmien sekä projektilevyille talletettavien asiakirjojen avulla. Tavoitteena on, että jokainen viranhaltija saa ympäristöterveyden koulutusta 8 työpäivää vuosittain. Koulutuspäiviksi voidaan varsinaisten koulutuspäivien lisäksi lukea muutakin ammattitaidon edistämistä, kuten työnohjauspäiviin osallistuminen, malliasiakirjoihin perehtyminen tai muu suunnitelmallinen pätevyyden ylläpito. Koulutuksen toteuma raportoidaan vuosittain Ruokavirastolle sekä Pääesikuntaan.

3. VIRANOMAISVALVONNAN TOIMEENPANO YMPÄRISTÖTERVEYDEN OSA-ALUEILLA

3.1 Yleistä

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä edellytetään, että toimivaltainen viranomainen laatii säännöllistä valvontaa koskevat valvontasuunnitelmat kullekin ympäristöterveydenhuollon osa-alueelle. PV:ssa tämä tarkoittaa elintarvikelain ja

---

terveydensuojelulain mukaisia valvontasuunnitelmia. Ympäristöterveysvalvonta on suunnitelmallista ja perustuu jatkuvaan riskien arviointiin. Valvontaa suunnataan niihin kohteisiin, joissa sille on eniten tarvetta. Riskin suuruuteen vaikuttavat mm. toiminnan luonne, laajuus, altistuvien määrä, vaaran vakavuus ja todennäköisyys. Valvontaa voidaan harkita kevennettäväksi silloin, kun toimijan (ml. toiminnanharjoittaja) on todettu hoitavan velvoitteensa asianmukaisesti.

3.2 Kohdekohtainen tarkastussuunnitelma ja näytteenotto

Kohdekohtaisessa tarkastussuunnitelmassa esitetään jokainen valvontakohte, suunniteltu tarkastusten määrä ja tarkastukseen käytettävä aika vuosille 2021-2025.

Ympäristöterveysvalvonnasta vastaavat viranhaltijat päivittävät vuosittain itselleen nimettyjen valvontakohteiden tarkastussuunnitelman. Suunnitelmassa huomioidaan myös mahdolliset pysyvät ja suunnitelmakaudella esiin tulevat valvontakohteiden erityistilanteet ja riskit (esim. remontit ja väistötilojen käyttö) ja niihin tarvittava valvontapanos.

Puolustusvoimien elintarvikelain mukaisessa viranomaisvalvonnassa tehdään pintapuhtaus- ja elintarvikenäytteenottoa riskiperusteisesti, toimijoiden omavalvonnan valvomiseksi. Viranhaltijat ottavat huomioon näytteenottoa suunnitellessa kohteen riskiluokituksen, omavalvonnan toimivuuden, aikaisemmat valvontakokemukset ja kohteen toimintaan liittyvät valitukset ja ruokamyrkytyspäilyt. Elintarvikehuoneistojen omavalvonnan näytteenotto otetaan huomioon valvontanäytteiden määrässä. Mahdollinen näytteenotto toteutetaan ja tehdään Ruokaviraston ohjeistusta noudattaen.

Kenttämuonituksen viranomaisvalvonnassa pyritään ottamaan vesinäytteitä veden laadun seuraamiseksi vesihuoltoketjussa vähintään 1 talousvesinäyte/joukko-osasto/vuosi. Pintapuhtausnäytteitä otetaan riskinarvioinnin perusteella kenttämuonitusryhmän eri toiminnoista kohteen omavalvonnan toimivuus ja aikaisemmat valvontakokemukset huomioiden.

Kaikki PV:n ympäristöterveysvalvonnan kohteet sisältävää tarkastussuunnitelmaa ylläpidetään VALTIKKA-tilustuksessa PV:n tietojärjestelmissä. Varuskuntaravintoloiden, henkilöstöravintoloiden ja sotilaskotiyhdistysten osalta kohteet on lisäksi viety VATI-järjestelmään (valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmä), jossa on määritelty niille kohdekohtainen tarkastustiheys. Näiden kohteiden valvontatulokset raportoidaan osana Oiva-tarkastusjärjestelmää.

PV:n erityissuojattavien kohteiden valvontakohderekisterin kokoamista jatketaan vielä vuonna 2023.

3.3 Valvonnan riskiperusteisuus ja tasapuolisuus

Valvontaa suunnataan eri kohteisiin ja osa-alueisiin kohdekohtaisen riskinarvioinnin pohjalta. Valvonnan on oltava tasapuolista niin, että se kohdistuu perusteiltaan yhdenvertaisesti kuhunkin valvontakohdetyyppiin. Riskiluokan ja tarkastustiheyden määrittelyssä huomioidaan Ruokaviraston ohjeet. Valvonnan tasapuolisuuden takaamiseksi valvontayksikössä pyritään tekemään säännöllisesti paritarkastuksia. Paritarkastusten kautta valvontakäytäntöjä ja linjauksia voidaan yhtenäistää. Tämä on ensiarvoisen tärkeää, jotta valvonnan yhdenvertaisuus ja tasapuolisuus toteutuu. Valvonnan yhdenmukaistamista ja tasapuolistamista kehitetään myös toimintatapaohjeilla ja keskustelemalla havaituista epäkohdista valvontayksikön sisäisissä tiimipalaverissa. Tarvittaessa tukea pyydetään Ruokavirastolta.

3.4 Sisäinen ja ulkoinen auditointi

Puolustusvoimien ympäristöterveysvalvonnan yksikössä suunnitellaan tehtävän 1-2 sisäistä auditointia vuosittain. Vuodelle 2023 on suunnitellun sisäisen auditoinnin kohteina ovat:

1. Tarkastuksilla todettujen puutteiden ja uusintatarkastusten toteutumisen seuranta.
2. Varuskunnallisten ruokamyrkytystyöryhmien ohjeenmukainen kokoontuminen.

Vuonna 2023 toteutetaan myös laatukäsikirjan mukainen asiakastyytyväisyyskysely valvottaville.

Vuodelle 2023 ei ole suunnitteilla ulkoista auditointia.

4. SEURANTA JA RAPORTOINTI

4.1 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Valvontasuunnitelman toteumaa tarkastellaan kalenterivuoden aikana kvartaaleittain.

PV:n ympäristöterveysvalvontayksikkö raportoi elintarvikevalvonnan toteutumisen vuosittain Ruokavirastolle Pikantti-järjestelmän kautta. VATI-järjestelmässä hallinnoitavien kohteiden valvontatulokset raportoituvat järjestelmästä suoraan Ruokavirastolle.

PV:n ympäristöterveysviranomaiselle PV:n ympäristöterveysvalvonta laatii ympäristöterveydenhuollon valvonnasta vuosiraportin toimintavuotta seuraavan maaliskuun loppuun mennessä.

5. PUOLUSTUSVOIMIEN ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA

Puolustusvoimien elintarvikevalvontaviranomainen vastaa elintarvikelain mukaisten ilmoitusten käsittelystä (rekisteröinti), rekisteröityjen elintarvikehuoneistojen suunnitelmallisesta valvonnasta ja näytteenotosta, ruokamyrkytysten selvittämisestä, elintarvikealan toimijoiden neuvonnasta sekä toiminnan raportoinnista.

5.1 Elintarvikevalvonnan valvontakohteet

Puolustusvoimien elintarvikevalvontaan kuuluvat seuraavat elintarvikehuoneistot:

- Leijona Catering Oy:n ylläpitämät varuskuntaravintolat (keskuskeittiöt) ja PV:n ruokahuoltoa palvelevat elintarvikevarastot;
- Erilliset valmistus- ja tarjoilukeittiöt (terveysasemat, työpaikkaruokalat, vartiostot, vast.);
- Alusten muonitustilat;
- Erityissuojattavissa kohteissa tai hankalien kulkuyhteyksien päässä sijaitsevat työpaikkaruokalat, sotilaskodit (ml leirisotilaskodit) ja varuskuntakerhot;
- Harjoitusalueilla muonituksessa käytettävät kiinteät rakennukset
- Joukko-osastojen kenttämuonitus- ja vesihuoltojärjestelmä,-elintarvikkeiden täydennyspaikat (ETP), elintarvikkeiden jakopaikat (EJP), muonituspaikat (MP) sekä ruuan jakelulinjastot;
- PV:n hallinnoima elintarvikkeiden kuljetuskalusto ja Sotilaskotiyhdistysten sotilaskotiautot;
- Sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden (SOTKRIHA) elintarviketoiminta siltä osin kuin se vaikuttaa suomalaisen joukon palvelusturvallisuuteen (keittiöt, messit, grillikioskit, ja mahdolliset joukon sisäiset elintarvikekuljetukset sekä maastoruokailut ja kenttämuonitus).

PV:n ympäristöterveysvalvonnasta vastaavat viranhaltijat tarkastavat tarvittaessa myös, elintarvikkeiden ostosopimukseen perustuen, PV:lle elintarvikkeita tai elintarvikeketjun palveluita toimittavia elintarvikehuoneistoja tai toiminnanharjoittajia.

SOTKRIHA-kohteiden valvonta on suunniteltu riskiperusteisesti ja ne tarkastetaan valvontasuunnitelman mukaisesti. Jos kyseessä on yhteisoperaatio, voidaan toisen tahon tekemä elintarvikevalvonta katsoa riittäväksi edellyttäen, että valvovan tahon valvontasuunnitelma ja valvontatulokset saadaan suomalaisen joukon ja PV:n ympäristöterveysvalvonnan tietoon.

5.2 Elintarvikevalvontakohteiden toimintatyyppikohtainen riskiluokitus ja tarkastustiheys

Puolustusvoimien valvonnassa olevien elintarvikehuoneistojen valvontatiheys on määritelty Ruokaviraston ohjeiden Elintarvikehuoneistojen riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen (10503/3) sekä Elintarvikehuoneiston omavalvonnan riskiperusteinen valvonta (16043/1) mukaisesti.

Toimintatyyppikohtainen valvontatiheys on esitetty liitteessä 1.

6. ELINTARVIKEVALVONNAN TOIMINTATYYPPIKOHTAINEN VALVONTATIHEYS JA VALVONNAN KOHDENTAMINEN

6.1 Elintarvikehuoneistojen kohdekohtainen valvontasuunnitelma vuosille 2021-2025

Toimintatyyppikohtaisen valvontasuunnitelman perusteella (Liite 1) on VALTIKKA (etl)-taulukon kaudelle 2021-2025 laadittu kohdekohtainen tarkastussuunnitelma. Jokainen viranhaltija tarkastaa ja päivittää valvontavastuulleen ensisijaisesti määrättyjen huoneistojen osalta tarkastussuunnitelman ja valvontatiheyden kyseisille vuosille.

Leijona Cateringin varuskuntaravintoloiden, soveltuvien henkilöstöravintoloiden ja sotilaskotiyhdistysten osalta kohteet on rekisteröity VATI-järjestelmään, jossa myös määritellään niiden kohdekohtainen valvontatiheys. Kohteiden valvonta toteutetaan ja raportoidaan VATI-järjestelmän kautta Oiva-tarkastuskertomuksina.

Valtikka (etl) taulukossa esitetään kaikki valvontakohteet, suunniteltu tarkastusten määrä ja tarkastukseen käytettävä aika. Taulukko sisältää myös elintarvikevalvontaan vuosittain kuluva laskennallisen henkilöresurssin matka-aikoinen. Kohteen aikaisemmat valvontakokemukset ja riskitekijöiden arvioinnit huomioidaan kohteen tarkastustiheyttä ja tarkastukseen kuluva aikaa suunniteltaessa. Kunkin kohteen tarkastusmäärä mitoitetaan siten, että kohteen kaikki toiminnot tulevat kolmen vuoden määräajassa tarkastettua.

Suunnitelmassa huomioidaan myös mahdolliset pysyvät ja suunnitelmakaudella esiin tulevat valvontakohteiden erityistilanteet ja riskit (esim. remontit ja väistötilojen käyttö).

Erityissuojattavien kohteiden valvontakohderekisterin kehittämistä ja jatketaan vuonna – 2023 ja kohteet tuodaan osaksi tarkastussuunnitelmaa.

6.2. Painopistealueet

Ruokaviraston ohjauksen mukaisesti vuonna 2023 elintarvikevalvonnan painopistealueina ovat Oiva-tarkastuskokonaisuus 6 (lämpötilahallinta) ja Oiva-tarkastusrivit 16.1 ja 16.9 (elintarvikkeiden jäljitettävyyys). Em. painopistealueisiin kohdistettu valvonta toteutetaan Ruokaviraston ohjauksessa. PV:n ympäristöterveysvalvonnan viranhaltijat osallistuvat Ruokaviraston mahdollisiin koulutuksiin painopistealueiden valvonnasta.

PV:ssa elintarvikevalvonnan painopistealueen Oiva-tarkastusrivit tarkastetaan jokaisessa varuskuntaravintolassa ja lisäksi kaikissa niissä henkilöstöravintoloissa ja sotilaskotiyhdistysten kohteissa, joihin valvonta kohdentuu vuonna 2023.

Kenttämuonituksessa painopistealueen Oiva -tarkastusrivejä vastaavat Särmä -rivit tarkastetaan vähintään lämpötilahallinnan osalta jokaisen kenttämuonitustapahtuman tarkastuksen yhteydessä. Tarkastustulokset raportoidaan Oiva-tarkastusraporteissa VATI-järjestelmässä suoraan Ruokavirastolle.

Ruokaviraston painopisteohjauksen mukaan valvontayksiköiden tulee vuonna 2023 jatkaa pandemiavalmiuden kehittämistä ja ottaa huomioon koronapandemian opit. PV päivittää omaa ympäristöterveydenhuollon valmius- ja varautumissuunnitelmaansa myös pandemiavalmiuden kehittämisessä, osallistuu tähän liittyvien Ruokaviraston työryhmien toimintaan sekä arvioi omaa toimintaansa.

6.3 Kenttämuonituksen ja -vesihuollon turvallisuus

Pääosa elintarvikevalvonnasta suunnataan PV:n hallintoyksiköiden kenttämuonituksen ja kenttävesihuollon valvontaan. Valvontaa kohdennetaan sotaharjoitusten yhteydessä

tapahtuvaan kenttämuonitukseen ja -vesihuoltoon siten, että kaikkien joukko-osastojen kenttämuonituskokonaisuus tulee tarkastettua vähintään kerran vuoden aikana, edellyttäen että muonitustoimintaa on kyseisenä vuonna. Valvontaa kohdennetaan erityisesti suuriin harjoituksiin. Valvonnassa käytetään kenttämuonituksen arviointiin laadittua Särnä-arviointilomaketta.

Joukko-osaston kenttämuonituskokonaisuuden osa-alueiden tarkastukset:

- Kenttämuonitustoiminta (muonitusryhmät, elintarvikkeiden jakopaikka) pyritään tarkistamaan kahdesti vuodessa
  - kenttämuonituksen tarkastukset kohdennetaan ensisijaisesti sekä kevään että syksyn saapumiserän sotilaskeittäjäryhmien toimintaan
  - joukko-osastot, joilla ei ole säännöllistä kenttämuonitustoimintaa tarkastetaan kerran vuodessa tai joka toinen vuosi.
- Kenttämuonituskalustovarastot, pyritään tarkistamaan joka kolmas vuosi
- Kenttämuonituksen omavalvonnan kirjanpito pyritään tarkistamaan vuosittain

Kenttämuonituskokonaisuus katsotaan joukko-osastossa tarkastetuksi, kun osa-alueista vähintään kaksi (esim. kaksi kertaa kenttämuonitustoiminta vuosittain, kenttämuonitustoiminta ja kenttämuonituksen omavalvonnan kirjanpito tai kalustovarasto) on tarkastettu vuosittain.

6.4 Elintarvikevalvonnan tilannekuvan ylläpito ja kehittäminen

Valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmä (VATI) otettiin käyttöön varuskuntaravintoloiden, henkilöstöravintoloiden ja sotilaskotiyhdistysten kohteiden tarkastuskertomusten laatimisessa vuonna 2020. Muiden kohteiden osalta ajantasaista tilannekuvaa ylläpidetään VALTIKKA (etl) -taulukossa PV:n tietojärjestelmissä. Alueelliset viranhaltijat vastaavat tarkastustietojen päivittämisestä valvontakohteidensa osalta aina kuluvan kuun loppuun mennessä.

Elintarvikevalvonnan tilannekuvaa seurataan ja arvioidaan kvartaaleittain laatukäsikirjan ja valvontasuunnitelman mukaan.

6.5 Varuskuntaravintoloiden valvonta

Varuskuntaravintoloiden valvonnassa käytetään Oiva-tarkastusohjeita ja -lomakkeita ja tarkastuskertomukset raportoidaan VATI-järjestelmässä. Varuskuntaravintoloiden tarkastukset suunnitellaan siten, että kaikki Oiva-tarkastuskertomuksen rivit tulevat kolmen vuoden ajanjaksolla tarkastettua. Lisäksi varuskuntaravintoloiden tarkastuksissa huomioidaan tämän luvun aiemmissa kappaleissa esitetyt asiat.

6.6 Allergeenien hallinta maasto- ja kenttämuonituksessa

Ruoka-aineallergeenihallintaa on kehitetty viime vuosina maasto- ja kenttämuonituksessa. Vuonna 2023 kenttämuonitustarkastuksilla jatketaan Kenttämuonituksen omavalvontaohjeistuksen käyttöönoton seuranta sekä asevelvollisten erityisruokavaliotyöryhmän (ASERI) raportin ohjauksen toteutumista.

6.7 Elintarvikevalvonnan valvontaprojektit

Vuodelle 2023 ei ole suunniteltu osallistumista valtakunnallisiin valvontaprojekteihin. Sen sijaan tarkastuksilla tarkastetaan ravintoloiden ruokanäytteenottoa. Jokaisen tarkastuksen yhteydessä tarkastetaan:

- Onko ruokanäytteitä otettu toimijan omavalvontasuunnitelman mukaisesti.
- Valitaan ruokalistalta jonkin päivän ateriat ja tarkastetaan näistä otetut ruokanäytteet. Myös iltatilaisuuksien/Catering tilausten otetut ruokanäytteet tarkastetaan ruokalistakirjausten perusteella
- Ruokanäytteiden riittävyys (määrä vähintään 200g).

---

7. PUOLUSTUSVOIMIEN TERVEYDENSUOJELULAIN MUKAINEN VALVONTASUUNNITELMA

Terveydensuojelun valvonnalla tarkoitetaan valvontaviranomaisen suorittamaa yleistä ohjausta ja neuvontaa sekä valvontatoimenpiteitä, joilla valvontaviranomainen toteaa, että valvontakohteet täyttävät terveydensuojelulainsäädännössä tai sen nojalla annetuissa määräyksissä asetetut vaatimukset.

Terveydensuojelun viranomaistoimintaan kuuluu myös mm. (elintarvikkeiden tai) veden välityksellä aiheutuneen epidemiaepäilyn selvitystyön järjestäminen.

7.1 Puolustusvoimien terveydensuojelulain mukaiset valvontakohteet

PV:n valvontaan kuuluvia terveydensuojelun valvontakohteita ovat sotilaallisissa harjoituksissa ja harjoitusalueilla, erityissuojattavissa kohteissa (esim. johtokeskukset, varastoalueet, merivoimien alukset, tutka-asemat) sekä kansainvälisissä sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa tapahtuva toiminta ja olosuhteet, joista voi aiheutua terveyshaittaa.

Valvottavia toimintakokonaisuuksia ja toimintoja ovat:

- Talousveden käyttö osana julkista tai kaupallista toimintaa
- Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001)
- Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/2015)
- Merivoimien alukset
- Harjoitusalueet (peseytymis- ja saunatilat, käymälät ja jätehuollon järjestelyt, majoitus- ja kokoontumistilat)

Valvottavat kohdekokonaisuudet (harjoitusalue, KV-tukikohta jne.) on koottu terveydensuojelun (tsl) VALTIKKA -taulukkoon. Samalla harjoitusalueella sijaitsevat erilliset talousvesihuollon kohteet eritellään VALTIKKA -taulukossa omiksi kohteikseen.

Joukko-osastojen harjoitusten kenttämuonituksen yhteydessä harjoittama talousveden säiliöjakelu lasketaan sisältyvän joukko-osaston kenttämuonitus- ja vesihuoltojärjestelmään ja säiliövedenjakelua valvotaan kenttämuonituksen elintarvikevalvonnan yhteydessä.

7.2 Puolustusvoimien terveydensuojelulain mukaiset tarkastukset

Terveydensuojelulain mukaisen valvonnan tavoitteena on varmistaa, ettei toiminnasta tai olosuhteista aiheudu terveyshaittaa. Terveyshaitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi annetaan tarvittaessa ohjeita ja määräyksiä.

Tarkastukseen liittyy aistinvaraista tarkastelua ja arviointia sekä usein myös erilaisia mittauksia ja näytteenottoa jatkotutkimuksia varten. Tarkastettavia asioita ovat mm. käytettävän talousveden laatu, majoitus-, sauna-, peseytymis- ja käymälätilojen hygieenisuus ja riittävyys sekä jätehuollon järjestelyt.

Aikaisemmat valvontakokemukset ja tehdyt riskitekijöiden arvioinnit otetaan huomioon tarkastus- ja näytteenottosuunnitelmassa kohteiden tarkastustiheyttä ja tarkastukseen käytettävää aikaa suunniteltaessa. Kunkin kohteen tarkastusmäärä tulee kuitenkin mitoittaa siten, että kohteen kaikki toiminnot tulevat suunnitellusti tarkastettua.

8. TERVEYDENSUOJELULAIN MUKAISEN VALVONNAN VALVONTATIHEYYS JA VALVONNAN KOHDENTAMINEN

8.1 Valvontakohdekohtainen valvontasuunnitelma ja tilannekuva

Toimintatyyppikohtaisen valvontasuunnitelman (Liite 2) perusteella terveydensuojeluvalvonnan VALTIKKA (tsl)- taulukkoon on laadittu kohdekohtainen tarkastus- ja näytteenottosuunnitelma kaudelle 2021-2025, jonka jokainen viranhaltija tarkastaa ja tarvittaessa päivittää valvontavastuulle määrättyjen kohteiden osalta. Suunnitelmassa esitetään valvontakohde, suunniteltu tarkastusten määrä, tarkastukseen

käytettävä aika ja näytteenotto. Aikaisemmat valvontakokemukset ja tehdyt riskitekijöiden arvioinnit huomioidaan kohteiden tarkastustiheyksiä ja tarkastuksiin käytettävää aikaa suunniteltaessa. VALTIKKA (tsl) -taulukko sisältää myös terveydensuojelun valvontaan vuosittain kuluvan henkilöresurssin. Terveydensuojelun tarkastukset pyritään suunnittelemaan toteutettavaksi pääsääntöisesti elintarvikevalvonnan tarkastusten yhteydessä, eikä terveydensuojelutarkastukseen kuluvaan aikaan ole suunniteltu matka-aikaa.

Painopisteenä valvonnassa on riskiperusteisesti talousveden laadun valvonta. PV:n terveydensuojelulain mukainen suunnitelmallinen valvonta kohdentuu talousvettä toimittaviin laitoksiin, talousveden jakeluun osana julkista toimintaa, kenttävesihuoltoketjuun, SOTKRIHA-operaatioihin, harjoitusalueiden kiinteään infrastruktuuriin ja Merivoimien aluksiin. Pääsääntöisesti asumisterveyteen ei kohdisteta suunnitelmanmukaista valvontaan, vaan valvontaa kohdennetaan terveyshaittaepäilyperusteisesti.

PV:n terveydensuojeluvälvönnän erityissuojattavien kohteiden valvontakohterekisterin kehittämistä jatketaan vuonna 2023.

Terveydensuojelun kohteiden osalta ajantasaista tilannekuvaa ylläpidetään SOTLK:n verkkoasemalla olevassa VALTIKKA-taulukossa. Alueelliset viranhaltijat vastaavat tilannekuvan reaaliaikaisesta päivittämisestä valvontakohteidensa osalta.

8.2 Valvontakohteiden riskiluokitus ja kohdekohtainen valvontatarpeen määrittely

Valvontakohteiden riskit on arvioitu ja niiden valvontatarve määritetty Valviran ohjeistuksen ja riskipisteytyksen mukaisesti. Määritetty riskiperusteinen valvontatiheys on kirjattu VALTIKKA-taulukkoon. Eräiden hankalasti saavutettavien kohteiden, kuten SOTKRIHA kohteiden, valvontatiheys määräytyy elintarvikevalvonnan tarkastustiheyden mukaisesti.

8.3 Kenttävesihuollon valvonta

Joukko-osastojen kenttävesihuoltoketjun hygieniaa valvotaan tarkastamalla vedenjakelun ja ottamalla vesinäytteitä vedenjakeluketjun eri vaiheista maastoharjoituksissa. Valvontaa ja näytteenottoa kohdennetaan mahdollisuuksien mukaan myös joukkojen perustamiin tilapäisiin kenttävedenottamoihin (pintaveden puhdistuslaitteistoihin ja kairattuihin pohjavesikaivoihin). Kenttävesihuollon tarkastukset ja näytteenotto tehdään kenttämuonituksen valvonnan yhteydessä (ks. elintarvikevalvonta kohta 6.1). Näiden tarkastusten ja näytteiden tulokset raportoidaan kenttähygieniaan liittyvän kartoitusprojektin yhteydessä, jonka valtakunnallinen raportti laaditaan vuonna 2023.

8.4 Terveysturvallisuuden valvontaprojektit vuonna 2023

Vuonna 2023 PV:n ympäristöterveysvalvonta ei osallistu valvontaprojekteihin.

9. ERITYISTILANTEISIIN VARAUTUMINEN

Varautuminen ja valmiuden kehittäminen erityistilanteiden varalle kuuluu ympäristöterveydenhuollon tehtäviin kaikilla hallinnon tasoilla. Tärkeä osa varautumista on toiminnan jatkuva parantaminen erityistilanteista saatujen kokemusten avulla. Koronapandemia on koko elintarvikevalvontaketjua koskeva pitkäkestoinen erityistilanne, joka on vaatinut elintarvikevalvonnan sopeuttamistoimia, mutta tuonut myös esiin toiminnan vahvuuksia sekä nostanut esiin kehittämistarpeita.

Vuonna 2022 tehdyn sisäisen auditoinnin (RYMY) tulosten perusteella ympäristöterveydenhuollon erityistilanteisiin varautumista epidemioiden osalta ja sisäistä ohjeistusta kehitetään todettujen poikkeamien perusteella.

9.1 Ympäristöterveyden erityistilanteet

Erityistilanteita ovat sellaiset normaaliolojen aikaiset yllättävät ja äkilliset uhkat, tapahtumat tai häiriötilat, jotka voivat vaarantaa yhteiskunnan turvallisuuden tai väestön elinmahdollisuudet ja joiden hoitaminen voi edellyttää tavanomaisesta poikkeavia henkilöstö- ja materiaalivalmiuksia tai johtamismallia ja viestintää. Tällaisia erityistilanteita ovat esimerkiksi laajat tai nopeasti leviävät epidemiat (ml. elintarvike- ja vesivälitteiset), zoonoosien tai eläintautien leviämisen uhka (esim. lintuinfluenssa, suu- ja sorkkatauti, sikarutto), suuronnettomuudet (esim. tulvat, kemikaalivuodot, säteilytilanteet) sekä kansalliset tai kansainväliset häiriötilanteet (esim. laajat sähkö- ja tietoliikennekatkokset tai poikkeava säteilytilanne).

Ohjeistus vesihuollon häiriötilanteita varten päivitetään vuosina 2021 - 2023.

Tarvittaessa PV:n ympäristöterveysvalvonnan henkilöstö voidaan käskää hoitamaan erityistilannetta, jolloin muut tehtävät siirretään hoidettavaksi myöhemmin.

Poikkeusoloihin varautuminen on ohjeistettu ja suunniteltu erikseen osana PV:n muuta valmiussuunnittelua.

9.2. Elintarvike- ja vesivälitteisien epidemioiden selvitys ja raportointi

Ruokamyrkytusepidemioiden selvittämisessä noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä sekä PV:n normia HR1182, PVHSM-SOTLK Elintarvike- ja vesivälitteisen epidemian (ruokamyrkytys) selvittäminen Puolustusvoimissa.

---

10. YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMAN VOIMASSAOLO JA PÄIVITTÄMINEN

Tämä on PV:n ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2021-2025 vuosittainen päivitys vuodelle 2023.

11. LIITTEET

Liite 1. Puolustusvoimien etl mukainen tarkastustiheys kohteille vuosille 2021 - 2025
päivitys 2023

Liite 2. Puolustusvoimien tsl mukaisten kohteiden valvontatiheys 2021 -2025, päivitys 2023

Liite 3. Puolustusvoimien ympäristöterveyden viranhaltijoiden yhteystiedot